

HISTORICKÁ ŽÁNA MARTINO PEDIČSTVO

NÁDEJ
JEDNEJ
MATKY

KNIHA
PRVÁ

FRANCINE
RIVERSOVÁ

AUTORKA CELOSVETOVHO ÚSPĚŠNĚHO ROMÁNU
VYRŮPENÁ LÁTKA

NÁDEJ
JEDNEJ
MATKY

HISTORICKÁ SÁGA MARTINO DEDIČSTVO

NÁDEJ
JEDNEJ
MATKY

FRANCINE
RIVERSOVÁ

KUMRAN.SK
UKÁZME SVOJU NÁDEJ

Americký originál
HER MOTHER'S HOPE:

© 2010 by Francine Rivers
All rights reserved.

Vydavateľ: Published in association with the Literary agency
of Browne & Miller Literary Associates,
LLC, 52 Village Place, Hinsdale, IL 60521.
Translated by permission.

Slovenské vydanie: © 2023 KUMRAN, s. r. o.
Mýtna 62, 064 01 Stará Lubovňa
www.kumran.sk

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto knihy nesmie byť reprodukováaná,
uložená do informačných systémov ani inak
rozširovaná (elektronicky alebo mechanicky) bez
predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Preklad: Zuzana Vengliková

Jazyková korektúra: Zuzana Guričanová

Zodpovedný redaktor: Eva Štrbová

Obálka a grafická úprava: Štefan Talarovič, Ludmila Králiková

Originál obálky: © Jennifer Phelps

Foto na obálke: © Joanna Czogala/Arcangel.com

Foto vo vnútri knihy: rodinný archív autorky

Tlač: Alfaprint, s. r. o.

Prvé vydanie: **ISBN 978-80-89993-85-7 (súbor)**
ISBN 978-80-89993-86-4

Venujem
Shannon a Andrei

Podakovanie autorky

Väčšina románu, do ktorého sa čoskoro začítate, je čisto fiktívna, hoci sú doň vpletené útržky histórie mojej rodiny. Rukopis sa v priebehu uplynulých dvoch rokov menil, až získal podobu rodinnej ságy. Pri písaní Martinho a Hildemarinho príbehu, ktoré tvoria prvý diel, a životných osudov Carolyn a May Flower Dawn, ktorým sa venuje druhý diel, mi pomáhala viacero ľudí. Rada by som sa poďakovala každému z nich.

V prvom rade môjmu manželovi Rickovi, ktorý toto dobrodružstvo zvládol spolu so mnou. Ako môj prvý redaktor si vypočul každý variant príbehu, keď sa postavy v mojej predstavivosti ešte len formovali.

Každá rodina potrebuje kronikára a môj brat Everett zvládol túto úlohu na výbornú. Poslal mi stovky rodinných fotografií, ktoré mi pomohli dotvoriť detaily príbehu. Neoceniteľnú pomoc mi poskytla aj moja sesternica Maureen Rosierová, ktorá mi dopodrobna opísala farmu našich starých rodičov s vinohradom a mandľovníkovým sadom. Tá mi poslúžila ako vzor pre farmu v tomto románe. O svoje zážitky z Vietnamu sa so mnou podelili môj manžel a brat.

Kitty Briggsová, Shannon Coibionová (naša dcéra) a Holly Harderová sa mi zdôverili s tým, aké to je, mať za manžela vojaka. Holly bola pre mňa veľkou pomocou. Nevieam, či na tejto planéte existuje osoba, ktorá dokáže vyhľadávať informácie na internete

rýchlejšie ako ona! Vždy keď som narazila na múr, Holly ho preborila. Vďaka, Holly!

Hollin syn, poručík americkej armády Daniel Harder, mi poskytol informácie o štúdiu strojárstva a vojenskej vedy na California Polytechnic State University. Momentálne je v aktívnej službe, preto naňho myslíme v modlitbách.

Ida Vordenbruegganová, zdravotná sestra a priateľka mojej mamy, mi pomohla dotvoriť si predstavu o dlhodobej starostlivosti o pacientov v sanatóriu Arroyo del Valle. Naša korešpondencia bola veľmi príjemná.

Kurt Thiel a Robert Schwinn mi odpovedali na všetky otázky o InterVarsity Christian Fellowship. Odvádzate skvelú prácu, páni. Len tak ďalej!

Turistická sprievodkyňa Joppy Wissinková zmenila trasu autobusu tak, aby sme sa s Rickom mohli poprechádzať po švajčiarskom Steffisburgu, rodnom meste mojej babičky.

Keď som sa v priebehu písania ocitla v slepej uličke, vždy ma z nej dostali Colleen Phillipsová, Robin Leeová Hatcherová a Sunni Jeffersová, ktoré prichádzali s novými nápadmi a dôležitými otázkami. Moja agentka Danielle Egan-Millerová a jej spoločníčka Joanna MacKenzieová ma usmernili, ako román vystavať tak, aby čo najlepšie vystihol príbeh, ktorý som chcela rozpovedať.

Ďakujem aj Karen Watsonovej z vydavateľstva Tyndale House za jej postrehy, podporu a povzbudenie a za to, že mi pomohla s modelovaním postáv. Žiadna spisovateľka sa, samozrejme, nezaobíde bez dobrej redaktorky. Ja mám to šťastie, že tá moja patrí medzi najlepšie. Vďaka Kathy Olsonovej je korektúra rukopisu skôr vzrušujúcim dobrodružstvom než bolestivou záležitosťou.

Na záver sa chcem poďakovať Pánovi za svoju mamičku a babičku. Práve ich životné osudy a mamine denníky ma priviedli k myšlienke písať o vzťahu matky a dcéry. Boli to veriacie pracovité ženy. Hoci obe už zomreli, spolieham sa na prislúbenie, že žijú a tešia sa zo spoločnosti tej druhej. Jedného dňa sa s nimi znova stretnem.

Marta

STEFFISBURG, ŠVAJČIARSKO 1901

Marta nedeľu obyčajne milovala. Bol to totiž jediný deň, keď jej otec zatvoril krajčírsku dielňu a mamička si mohla odpočinúť. Celá rodina sa vyobliekala a peši sa vybrala do kostola: otec s mamičkou vpredu, za nimi Martin starší brat Hermann a napokon Marta s mladšou sestrou Elise. Zvyčajne sa k nim cestou pridali aj ďalšie rodiny. Marta vždy vyzerala svoju najlepšiu priateľku Rosie Gilganovú, ktorá k nej zbehla z kopca, aby zvyšok cesty k románskemu kostolu s bielou vežou s hodinami prešli spolu.

V ten deň Marta kráčala so zvesenou hlavou a najradšej by pred všetkými utiekla a schovala sa medzi borovicami a jelšami. Posadila by sa na svoj obľúbený padnutý strom a pýtala by sa Boha, prečo ju otec tak nenávidí a chce, aby trpela. Dnes by sa nestážovala, keby jej otec prikázal zostať doma, pracovať v dielni a celý týždeň nevystričiť päty z domu, i keď modriny sa zrejme budú hojiť oveľa dlhšie.

Otec trval na tom, aby na bohoslužbu išli všetci, aj napriek viditeľným známkam po bitke na Martinej tvári. Aby si nikto nič nevšimol, dala si na hlavu pletenú čiapku a hľadela do zeme. Nebolo to po prvý raz, čo na sebe niesla stopy jeho hnevu. Keď sa k nej niekto priblížil, iba si vyhrnula vlnenú šatku alebo odvrátila tvár.

Keď prešli bráničkou pred kostolom, otec poslal manželku s Elise a Hermannom dnu. Potom chytil Martu za lakeť a do ucha jej zasyčal: „Budeš sedieť vzadu.“

„Všetci budú chcieť vedieť prečo.“

„Tak im poviem pravdu. Musel som ťa potrestať za tvoju vzdorovitosť.“ Jeho prsty sa jej bolestivo zaryli do kože, ale ona odmietla čo len pípnuť od bolesti. „Pozeraj sa do zeme. Nikto nie je zvedavý na ten tvoj škaredý ksicht.“ Pustil ju a vošiel do kostola.

Marta potlačila slzy, vošla za ním a posadila sa do poslednej lavičky.

Sledovala, ako otec podišiel k matke. Keď sa obzrel, rýchlo sklonila hlavu a zdvihla ju až po tom, ako sa posadil. Elise sa za ňou pozrela ponad plece. Na dieťa mala tvár až príliš bledú a napätú. Matka sa k nej naklonila a čosi zašepkala a Elise sa znovu otočila dopredu. Hermann sedel medzi rodičmi a pokukoval sprava doľava. Istotne hľadal priateľov, s ktorými sa vyparí ihneď po skončení bohoslužby.

Rosie prešla okolo a posadila sa v prednej časti kostola. Gilganovci mali osem detí a zabrali celý rad. Rosie šibla pohľadom k Martiným rodičom, potom späť. Marta sa schovala za Herr Beckera, ktorý sedel pred ňou. Chvíľku počkala a znova spoza pekára vykukla.

Keď kazateľ vystúpil na kazateľnicu, šum utíchol. Bohoslužbu otvoril modlitbou. Potom Marta spolu s celým zhromaždením vyznala svoje hriechy, na čo ich kazateľ uistil o Božom milosrdenstve a odpustení. Počas recitovania vyznania viery a čítaní z Písma sa jej myšlienky rozbehli všetkými smermi, ako keď vietor rozháňa snehové vločky po alpských lúkach nad Steffisburgom. Vo svojich predstavách rozťahla ruky ako krídla a nechala sa unášať snehovým vírom.

A kam by ma odviaľ? uvažovala.

Kazateľ zvýšil hlas. Vždy hovoril to isté, akurát inými slovami a za pomoci iných príkladov z Biblie. „*Treba sa snažiť. Viera bez skutkov je mŕtva. Nepodliehajte pocitom spokojnosti. Kto sa obráti Bohu chrbtom, skončí v pekle.*“

Je Boh ako jej otec – večne nespokojný, nech by sa akokoľvek snažila? Otec verí v Boha, ale kedy jej prejavil milosrdenstvo? A ak verí, že Boh stvoril každého človeka, akým právom frfle na to, aká je vysoká a chudá, akú má bledú pleť, veľké ruky a nohy? Otec ju preklíňal za to, že spravila skúšky, lebo „Hermann teraz vyzerá ako hlupák!“

Pokúsila sa brániť, no bola by urobila lepšie, keby si zahryzla do jazyka. „Hermann školu zanedbáva. Radšej sa túla po horách, než sedí nad knihami.“

Vtom sa na ňu otec vyrútil. Matka mu chcela zastať cestu, avšak on ju drsne odsotil. „Myslíš si, že sa môžeš so mnou takto

rozprávať a prejde ti to?“ Marta v sebaobrane zdvihla ruku, ale nepomohlo jej to.

„Johann, prestaň!“ zvolala matka.

Otočil sa k nej, pričom stále zvieral Martinu ruku. „Nehovor mi, čo mám...“

„Koľkokrát máme nastaviť druhé líce, ocko?“ ozvala sa Marta, v ktorej to vzkypelo, keď pohrozil matke.

Vtedy ju udrel päťou. Okamžite ju však pustil a zostal nad ňou stáť. „Donútila ma k tomu. Počula si, čo povedala! Otec nemôže tolerovať drzosť pod vlastnou strechou!“

To, že zamdlela, zistila až vtedy, keď jej matka začala odhrňovať vlasy z tváre. „Pokojne lež, Marta. Elise išla po vlhkú handričku.“ Marta počula, ako sestra plače. „Otec išiel ku garbiarovi. Tak skoro sa nevráti,“ povedala matka, vzala si od Elise handričku, a keď ju priložila Marte na rozťatú peru, dievča sa sprudka nadýchlo. „Nemala by si otca provokovať,“ dohovárala jej matka.

„Takže je to moja vina.“

„To som nepovedala.“

„Skúšku som zvládla najlepšie z celej školy a dostala som za to bitku. Kde je Hermann? Niekde v horách?“

Matka jej priložila dlaň na líce. „Musíš otcovi odpustiť. Praskli mu nervy. Nevedel, čo robí.“

Vždy ho bránila tak, ako on bránil Hermanna. Martu nebránil nikto.

„Odpusť,“ vravela matka. „*Sedemdesiatkrát sedem. Odpusť!*“

Keď kazateľ hovoril o Bohu Otcovi, Marta skrivila ústa. Kiežby bol Boh skôr ako jej mamička!

Po bohoslužbe počkala, kým jej otec pokynul, aby sa k nim pripojila. So zvesenou hlavou sa postavila vedľa Elise.

„Johann Schneider!“

Otec sa otočil na hlas Herr Gilgana. Muži si potriasli rukami a dali sa do reči. Hermann využil toto rozptýlenie a odkradol sa za priateľmi, ktorí už stúpali do kopca. Keď k nim pristúpila aj Frau Gilganová, mamička chytila Elise za ruku.

„Kde si bola celý týždeň?“ spýtala sa potichu Rosie. Keď sa na ňu Marta pozrela, Rosie zhíkla: „Ach, Marta!“ Súcitne zastonala. „Znova? Aký mal dôvod tentoraz?“

„Školu.“

„Skúšky si predsa urobila!“

„Ale Hermann nie.“

„To nie je fér.“

Marta iba pokrčila plecami a žalostne sa na Rosie usmiala. „Nemá zmysel mu to hovoriť.“ Rosie to nikdy nepochopí. Jej otec ju zbožňuje. Herr Gilgan zbožňoval všetky svoje deti. Spoločne sa starali o chod hotela Edelweiss a vo všetkom sa navzájom povzbudzovali. Dobromyseľne sa podpíchovali, ale nikdy toho druhého nezosmiešnil ani neponížili. Ak mal niekto z nich problém, ostatní sa okolo neho zomkli, aby mu pomohli.

Marta priateľke občas závidela. Každý z Gilganovcov istotne vyjde školu. Chlapci si odslúžia dva roky v armáde a potom pôjdu na univerzitu do Bernu alebo Zürichu. Rosie sa spolu so sestrami naučí výborne variť a osvojí si umenie viesť veľkú domácnosť s tridsiatimi hosťami. Naučí sa po francúzsky, anglicky a taliansky. Keby mala väčšie ambície, otec by jej nič neodoprel iba preto, lebo je dievča. Naopak, poslal by ju na univerzitu spolu s bratmi.

„V škole si sa nasedela až-až,“ vyhlásil Martin otec, keď sa vrátil od garbiara. „Si už dosť stará na to, aby si prispievala do rodinného rozpočtu.“

Darmo ho prosíkala, aby smela školu navštevovať ešte jeden rok.

„Podľa ocka vraj stačí, ak viem čítať, písať a počítat,“ so slzami v očiach sa zdôverila kamarátke.

„Veď máš iba dvanásť. Ak by mal z našej triedy ísť niekto na univerzitu, tak si to ty.“

„Ja na žiadnu univerzitu nepôjdem. Ocko povedal, že som so školou skončila.“

„Ale prečo?“

„Priveľa vysedávania v škole vraj dievčenskú hlavu plní nezmyslami.“ Pod *nezmyslami* mal na mysli ambície. Marta mala veľké ambície. Dúfala, že vďaka vzdelaniu bude mať viac možností rozhodnúť sa, čo podnikne so svojím životom. Otec tvrdil, že v škole jej narástol hrebienok a že jej ho treba zraziť, aby sa vrátila, kam patrí.

Rosie ju vzala za ruku. „Možno si to rozmyslí a dovoľí ti vrátiť sa do školy. Som si istá, že Herr Scholz sa s ním o tom bude chcieť porozprávať.“

Herr Scholz to môže skúsiť, ibaže otec ho nebude počúvať. Keď sa už raz rozhodol, názor nezmení, ani keby padali lavíny. „To nepomôže, Rosie.“

„Tak čo budeš teraz robiť?“

„Ocko ma chce dať do služby.“

„Marta!“

Keď otec zavrčal jej meno, až nadskočila. Zamračil sa a príkrým gestom ju privolať k sebe. Rosie ju nepustila a spoločne pristúpili k svojim rodičom.

Frau Gilganová si Martu dôkladne prezrela. „Čo sa ti to stalo?“ Nato jej otcovi venovala rozhorčený pohľad.

On jej ho opätoval. „Spadla zo schodov.“ Dcéra v jeho očiach prečítala varovanie. „Odkiaľživa bola nemotorná. Len sa pozrite na tie jej ruky a nožiská.“

Frau Gilganová naňho úchytom pozrela. „Veď ona vyrastie.“ Manžel ju chytil pod laktom.

„Pod!“ vystrela matka ruku k Marte. „Elise je zima, musíme ísť domov.“ Dievčatko sa k matke pritislo a na nikoho ani nepozrelo.

Rosie Martu objala a zašepkala jej do ucha: „Poprosím ocka, aby ťa vzal do služby!“

Marta sa neodvažovala dúfať, že by s tým jej otec súhlasil. Vedel totiž, ako rada by pracovala u Gilganovcov.

Popoludní otec odišiel z domu, a keď sa neskoro večer vrátil, páchol pivom a tváril sa, že je so sebou nesmierne spokojný. „Marta!“ buchol dlaňou po stole. „Našiel som ti prácu.“

Každé ráno mala pracovať v pekárni Beckerovcov.

„Budú ťa čakať o štvrtej.“ Tri popoludnia týždenne mala tráviť u Zimmerovcov. Lekár sa domnieval, že manželke prospeje, keď si aspoň na chvíľu odpočinie od starostlivosti o ich trucovité dieťa. „A Frau Fuchsovej sa zide pomoc okolo úľov. Budeš k nej chodiť po večeroch vždy, keď ťa bude potrebovať.“ Oprel sa o operadlo stoličky. „A dva dni v týždni budeš pracovať v hoteli Edelweiss.“ Zblízka si prezeral jej tvár. „Ale nemysli si, že tam budeš s tou svojou kamarátkou popíjať čaj a jesť sušienky. Budeš tam pracovať. Rozumieš?“

„Áno, ocko.“ Spojila si dlane pred telom a snažila sa nedať najavo, aká je rada.

„A o nič nepros. Nikoho. Herr Becker ťa vyplatí chlebom, Frau Fuchsová medom. A čo sa týka ostatných, vyrovnajú sa so mnou, nie s tebou.“

Po tele sa jej rozliala horúčosť, ktorá jej po krku vystúpila až do líc, kde blčala ako láva. „To nič nedostanem, otecko? Vôbec nič?“

„Máš kde spať, čo jesť a čo si obliecť. Kým žiješ pod mojou strechou, všetko, čo zarobíš, patrí mne.“ Odvrátil tvár. „Anna!“ zavolať na manželku. „Už si dokončila tie šaty pre Frau Kellerovú?“

„Práve na nich pracujem, Johann.“

Zachmúrene skríkol: „Počíta s tým, že budú hotové do konca týždňa! Ak to nestihnú, nájde si niekoho iného!“ Mykol hlavou: „Choď pomôcť matke.“

Marta si sadla ku kozubu vedľa nej. Matka mala na stolíku škatuľku farebných nití a na kolenách položenú čiastočne vyšitú čiernu vlnenú sukňu. Zúrivo si odkašľala do kúska látky, ktorý potom zložila napoly a strčila do vrecka zástery, a pokračovala v práci. Z jej bledej tváre a tmavých kruhov pod očami sa dalo vyčítať, že opäť nie je v poriadku. Trápili ju slabé pľúca. V ten večer mali jej pery modrastý nádych. „Pomôž svojej sestre, Marta. Zasa ju bolí hlava.“

Elise trávila celý večer nad stehmi, ktoré robila so zvrasteným obočím a maximálnym sústredením. Marta jej pomáhala až do otcovho návratu. Elise zvládala iba lemovanie, takže všetko vyšívanie zostávalo na mamičke a Marte. Elise sa v škole trápila rovnako ako Hermann, aj keď z iného dôvodu. Hoci mala desať rokov, sotva čítala a písala. Nedostatok intelektu a šikovnosti sa u nej prehliadal, a to pre jej zriedkavú, krehkú krásu. Matke nerobilo nič takú radosť, ako keď jej každé ráno česala a zapletala po pás dlhé plavé vlasy. Mala bezchybnú alabastrovú pleť a široké, anjelsky modré oči. Otec od nej nič nežiadal, iba sa pýšil jej krásou. Niekedy sa správal tak, akoby vlastnil umelecké dielo nevyčísliteľnej hodnoty.

Marta si o sestru robila starosti. Otec možno oprávnene očakával, že bude mať mnoho nápadníkov, no nechápal Elisin bytostný strach. Jej sestra bola zúfalo závislá od matky, a keď otec zúrnil, upadala do hysterických záchvatov, hoci za celý život jej neskričil ani vlas na hlave. Plánoval jej nájsť finančne zaisteného muža primeraného postavenia.

Marta sa večer čo večer modlila, aby Boh dal jej sestre manžela, ktorý ju bude milovať a chrániť – a bude taký bohatý, aby si mohol

dovoliť služobníctvo, pretože Elise by nezvládla variť, upratovať a starať sa o deti.

Marta vzala stolček a umiestnila ho vedľa matkinej stoličky. „Frau Kellerová by chcela mať všetko hotové do piatich minút.“

„Je to dobrá zákazníčka.“ Matka jej položila časť sukne na kolená tak, aby ju mohli vyšívať súčasne.

„To by som o nej nepovedala, mami. Tá žena je tyranka.“

„Nie je zlé, keď vieš, čo chceš.“

„Ak si ochotná za to zaplatiť.“ V Marte to priam vrelo. Iste, otec požiada Frau Kellerovú, aby im prácu navyše doplatila, lenže ona odmietne. Ak na ňu zatlačí, Frau Kellerovú „také správanie“ rozhorčí a pohrozí mu, že si nájde iného krajčír, ktorý „si bude viac vážiť moju štedrosť“. Pripomenie mu, že si tento rok objednala šestoro šiat a že by jej v týchto ťažkých časoch mal byť vďačný. Otec sa jej nastokrát ospravedlní a potom čo najväčšiu sumu pripočíta k cene, ktorú mu Herr Keller dlhuje za obleky. Otec musel neraz čakať i pol roka, kým mu Herr Keller zaplatil aspoň zlomok dlžnej sumy. Nečudo, že boli Kellerovci takí bohatí. Držali sa svojich peňazí ako lišajník kameňa. „Na ockovom mieste by som na začiatku požadovala aspoň nejakú zálohu a zvyšok sumy ešte predtým, než odev opustí dielňu.“

Matka sa iba zasmiala. „Na dvanásťročné dievča si poriadne ohnivá.“

Marta netušila, ako sa matke podarí dokončiť sukňu načas. Do ihly navliekla ružovú niť a pustila sa do okvetných lístkov. „Ocko ma dal do služby.“

„Viem, *liebling*,“ vzdychla si, z vrecka zástery vytiahla vreckovku a zakryla si ňou ústa. Keď záchvat odznel, znovu ju zastrčila do vrecka a zalapala po dychu.

„Kašeľ sa ti zhoršuje.“

„Viem. Stáva sa mi to odvtedy, čo som pracovala v továrni na cigary. V lete sa to zlepší.“ V lete mohla pracovať vonku, nie ako teraz, keď musela sedieť pri čadiacom ohnisku.

„Kašeľ aj v lete, mamička. Mala by si zájsť k lekárovi.“ Keď bude teraz pracovať pre Frau Zimmerovú, možno sa jej podarí poradiť sa s lekárom o tom, čo by matke pomohlo.

„Tým sa teraz netrápme. Frau Kellerová musí dostať svoje šaty!“

Marta si na svoje nové pracovné povinnosti rýchlo zvykla. Vstala ešte za tmy, rýchlo sa obliekla a vybrala sa hore ulicou do pekárne. Keď jej Frau Beckerová otvorila vchodové dvere, v miestnosti to voňalo čerstvo napečeným chlebom. Vošla do kuchyne, aby nasekala orechy na *nusstorten*, kým Frau Beckerová miešala cesto na *schokoladenkuchen*.

„Dnes budeme piecť *magenbrot*,“ oznámil Herr Becker, ktorý z cesta ušúľal dlhého hada a krájal ho na malé kúsky. „Marta, tieto namoč do masla, obaľ v škorici a hrozienkach a poukladaj do foriem.“

Marta pracovala rýchlo, lebo vedela, že obaja Beckerovci ju sledujú. Keď Frau Beckerová naliala do foriem tmavé cesto, podala Marte drevenú lyžicu: „Tu máš, olíž ju.“

„No vidíš, Fanny, že to dievča sa vie aj usmievať,“ zasmial sa Herr Becker a ďalej miesil cesto. „Učíš sa rýchlo, Marta.“ Žmurkol na manželku: „Na Vianoce ju naučíme piecť trojkráľový koláč, dobre?“

„A *lebkuchen*,“ žmurkla na ňu Frau Beckerová. Martina matka milovala ich korenisté medovníčky. „A marcipán.“ Frau Beckerová jej vzala drevenú lyžicu a hodila ju do drezu. „Naučím ťa piecť *butterplätzchen*.“ Na pracovnú dosku dala maslo, múku a cukor. „A zajtra ti ukážem, ako sa robia anízové sušienky.“

Keď pekáreň otvorili pre zákazníkov, Frau Beckerová vyplatila Martu dvoma bochníkmi chleba.

„Si šikovná.“

Marta zanesla chleby matke a zjedla misku müsli. Keď doma porobila, čo bolo treba, a posilnila sa skorým obedom, zamierila dolu cestou okolo školy k lekárovmu domu.

Frau Zimmerová jej otvorila dvere celá zdeptaná.

„Na, vezmi ho!“ strčila jej do rúk plačúce dieťa a schmatla šatku. „Idem navštíviť priateľku.“ Prekĺzla okolo nej a ani raz sa neobzrela.

Marta vošla dnu a zavrela za sebou dvere, aby ľudia nepočuli detský plač. Pochodovala sem a tam a spievala chlapčekomu piesne z kostolného spevníka. Keď to malého Evrarda neupokojilo, skúsila ho hojdať. Potom mu skontrolovala plienku. Nakoniec ho podráždene položila na koberec: „Nech sa páči, vykrič si plúca.“

Dieťa prestalo plakať a prevalilo sa na bruško. Prehlo chrbátik, načiahlo ručičky a kopaló nôžkami.

Marta sa rozosmiala: „Chcel si iba trošku slobody, však?“ Pozbierala porozhadzované hračky a položila ich pred neho. Chlapček začal kopať ešte silnejšie a radostne džavotal. S výskaním zatváral a otváral ručičky. „No tak, chyt' to! Ja ti to nedám.“ Podarilo sa mu posunúť o kúsok dopredu a uchopiť hrkálku. Marta zatlieskala: „Výborne, Evrard!“ Chlapček sa prevalil na chrbát.

Keď sa malý Evrard unavil, vzala ho na ruky a uspala. Frau Zimmerová sa vrátila o hodinu viditeľne osviežená. Zastala a počúvala, až sa zatvárila trochu znepokojene. „Je v poriadku?“ Pribehla k postieľke a nazrela do nej: „Spí! Popoludní nezvykne spať. Ako si to dokázala?“

„Nechala som ho hrať sa na koberci. Pokúša sa loziť.“

Na druhý deň popoludní vyšla na kopec do hotela Edelweiss, kde jej Frau Gilganová dala za úlohu vymeniť posteľnú bielizeň. Špinavú potom zniesla dolu do práčovne. Frau Gilganová pracovala s ňou a rozprávala jej pri tom zábavné historky o hosťoch. „Máš hostí, ktorí nie sú s ničím spokojní, a tiež takých, čo si na lyžiach dolámu nohy.“

Korytá na pranie a veľké hrnce na vodu mali na starosti dve Rosine staršie sestry. Martu od toľkého miešania bielizne a zatláčania obliečok pod vodu boleli ruky. Kristen, staršia zo sestier, hákom vytiahla jednu plachtu z hrnca, vyžmýkala ju a vytriasla a napokon vložila do hrnca na plákanie.

Na okennom ráme sa zachytávali snehové vločky, avšak Marte tiekol po tvári pot. Zotrela si ho rukávom.

„Och!“ Frau Gilganová k nej podišla a vystrela k nej silné zrobené ruky, červené od toľkého prania. „Ukáž mi ruky, Marta.“ Otočila jej ruky dlaňami nahor a mľaskla jazykom. „Pfluzgiere. Nemala som ťa tak preháňať v prvý deň. Ale nesťažovala si sa. Bude ťa to bolieť tak, že neurobíš ani steh.“

„No ešte treba oprat' celú hromadu bielizne.“

Frau Gilganová si oprela päste o široké boky a rozosmiala sa: „Práve preto mám dcéry.“ Objala Martu okolo pliec. „Choď hore, Rosie už asi bude doma. Určite si s tebou rada vypije čaj. A ak máš chvíľku času, pomôž jej, prosím, so zemepisom.“

Marta odvetila, že to urobí s radosťou.

„Marta!“ Rosie vyskočila zo stoličky. „Zabudla som, že dnes u nás nastupuješ. Som taká rada, že si tu! V škole si mi chýbala. Bez